

ВІДТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

В. І. Дармограй, кандидат економічних наук

У ХХІ ст. для сучасної соціальної держави поряд із фундаментальними цінностями демократії та свободи не менш цінні й особливо актуальні такі фактори розвитку, як соціальний, людський та інноваційний потенціали. Єдність глобальних цілей – розширюється відтворення соціального, людського, трудового та інноваційного потенціалів у масштабах усієї системи «держава – суспільство – бізнес», соціальна націленість держави, суспільства та бізнесу, збалансованість процесів соціально-орієнтованого інноваційного розвитку економіки та трудової сфери здатні забезпечити фундаментальну основу для практичної реалізації стратегій сталого, динамічного поступу держави, суспільства й економіки. Таке глобальне цілепокладання і вибір відповідних пріоритетів забезпечують довготривалий фундамент, який необхідний для гармонізації стратегічних цілей економічного та соціального розвитку, координації зусиль з вирішення світових і національних проблем. Узгодження стратегічних цілей розвитку держави й суспільства, економіки, бізнесу й науки, вибір адекватних пріоритетів дозволяють виробляти збалансовані стратегії соціально-орієнтованого інноваційного розвитку та реалізовувати активну соціальну політику як у масштабі національної економіки, так і в світовому економічному просторі. Тому інноваційний розвиток, націлений на розширене відтворення соціального та людського, економічного та інноваційного потенціалів, зберігаючи використання потенціалу праці, по праву можна назвати соціально-інноваційним розвитком.

Соціально-інноваційний розвиток – це гармонійний, збалансований розвиток людини і суспільства, держави, економіки і соціально-трудова сфери, в якому забезпечуються економічне зростання, розширюється відтворення

соціального та людського, економічного та інноваційного потенціалів, умови гідної праці, ефективного й економне використання трудового потенціалу.

У соціально-орієнтованій інноваційній економіці людина – головна мета, головний суб'єкт (бенефіціант) і найвищий пріоритет соціально-економічного розвитку.

Відповідні цілепокладання, вибір системи пріоритетів, вироблення стратегії і тактики соціально-орієнтованого розвитку – ключові проблеми сучасної України. Пережитий нами етап соціально-економічного розвитку характеризується тим, що в умовах виходу зі світової економічної кризи проблеми відтворення соціального, людського і трудового потенціалів, розвитку соціально-трудова сфери, особливо її науково-технологічних секторів, інноваційної орієнтації економіки набули особливої гостроти й актуальності.

Саме тому сьогодні настільки актуальна і гостра головна проблема – проблема цілей розвитку. У новому тисячолітті ми повинні, нарешті, визнати, що сталий розвиток економіки – лише необхідна, але недостатня умова розвитку людини, суспільства і соціально-трудова сфери. Головною метою соціально-економічного розвитку всієї системи «людина – суспільство – держава» є гармонійний, збалансований розвиток людини, розширення відтворення соціального та людського потенціалу, ефективного використання потенціалу праці.

У державі реально забезпечує соціально-інноваційний розвиток суспільство і бізнес, економіка і сфера праці – це не антагоністичні системи, перша з яких бореться за виживання, а друга – ще більш активно – за нарощування доходів. У соціально-інноваційній державі суспільство і бізнес активно співпрацюють,

а економіка і соціально-трудова сфера розвиваються гармонійно і збалансовано для досягнення спільних узгоджених цілей.

Метою економічної політики є економічне зростання і підвищення доходів, відтворення економічного потенціалу.

Мета соціальної політики – підвищення рівня і якості життя, відтворення соціального потенціалу.

Мета інноваційної політики – інноваційний тип соціально-економічного розвитку і відтворення інноваційного потенціалу (рис.).

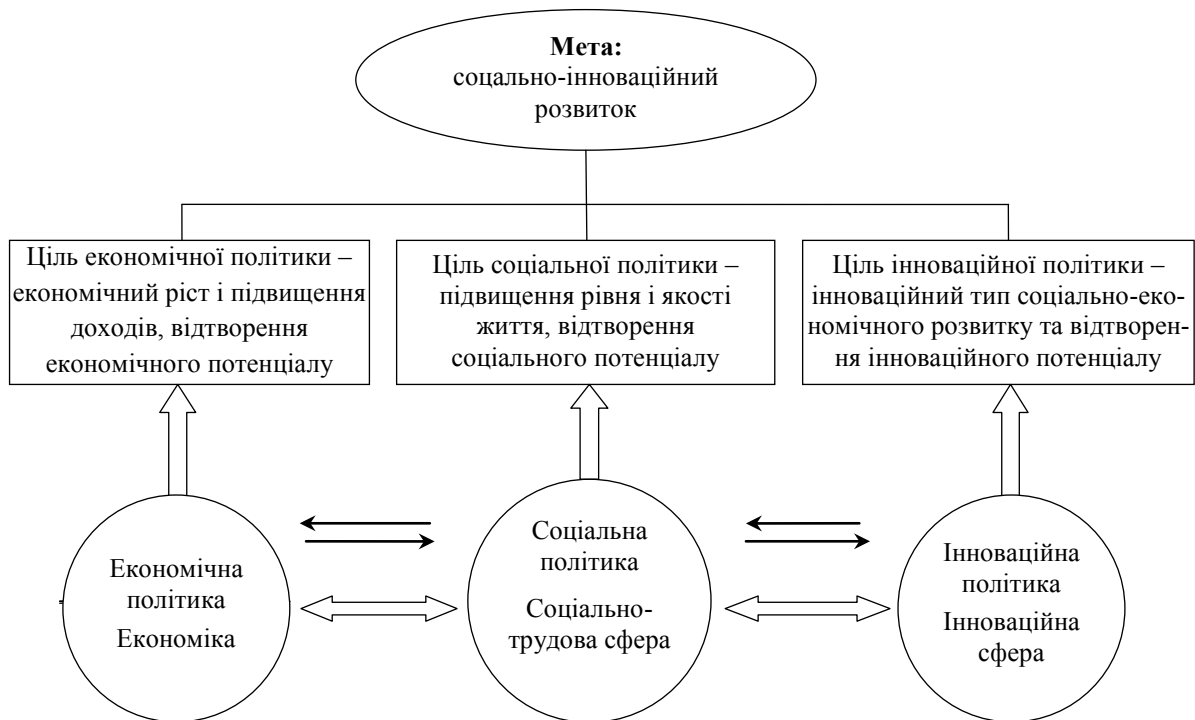

Рис. Система цілей соціально-інноваційного розвитку

Така парадигма соціально-економічного розвитку не може бути успішно реалізована без розширеного відтворення соціального та людського, економічного та інноваційного потенціалів, забезпечення умов гідної праці, економічного й ефективного використання потенціалу праці, інноваційної активності всіх суб'єктів і галузей.

При такому цілепокладанні розвитку суспільства, економіки та інноваційної сфери збалансоване відтворення соціального та людського, економічного й інноваційного потенціалів в умовах гідної праці, економічного й ефективного використання трудового потенціалу може забезпечити синергетичний ефект соціально-економічного розвитку.

Наука до кінця ХХ ст. в країнах з високорозвиненою економікою стала найважливішою продуктивною силою. Прогрес фундаментальної і прикладної наук, розвиток інноваційних

наукоємних технологій і збільшення наукоємної продукції в загальному обсязі промислового виробництва, валового національного продукту та міжнародної торгівлі технологіями визначає економічну, соціальну, політичну і військову складову розвинених держав. Економіка розвивається на основі узагальненого світового досвіду і на основі інноваційного наукового знання. Україні необхідно створити власний потужний науковий потенціал, більш досконалу систему підготовки наукових і технічних кадрів високої кваліфікації.

Україні, як сучасній соціальній державі, необхідно виробляти і активно реалізовувати нову політику – політику соціально-інноваційного розвитку. Відзначимо, що деякі концептуальні положення інноваційного типу розвитку економіки і суспільства були сформульовані ще в другій половині 1960-х рр. лауреатом Нобелівської премії С. Ковалем [1],

який у своїй Нобелівській лекції зазначив: «Постійну появу технологічних нововведень, що характерно для сучасного економічного зростання, і супутні їм соціальні нововведення, що полегшують необхідну адаптацію, є головними факторами впливу на структуру економіки і суспільства», ведуть до «нововведень в області права, в інституційних структурах і навіть в ідеології».

У розробленій сучасній теорії соціоінноваційного розвитку визнають пріоритетними розширене відтворення соціального, людського та інтелектуального потенціалів, домінування наукового знання та інтелектуальних якостей, серед яких здібності та вміння застосовувати знання до знань, а наукове обґрунтування рішень, прийнятих у державному

управлінні, бізнесі та громадській діяльності – ключовими факторами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнец С. Современный экономический рост: результаты исследований и размышлений: Нобелевская лекция / Кузнец С.; под ред. Ю. В. Яковца // Нобелевские лауреаты по экономике: Взгляд из России. – С.Пб.: Гуманитарика, 2003. – 324 с.
2. Федоренко В. Г. Інвестиційні процеси в промисловості України: монографія / Федоренко В. Г. – К.: Науковий світ, 2001. – 201 с.
3. Федулова Л. Технологічний розвиток економіки / Федулова Л. // Економіка України. – 2006. – № 6. – С. 7–15.

УДК 325.145

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

О. М. Любченко, кандидат економічних наук

Для аналізу соціально-економічного розвитку країни, її регіонів або окремої сфери економічної діяльності необхідно провести дослідження показників макро- і мікроекономіки, обігу видатків і доходів, природних ресурсів і вироблених з них товарів і наданих послуг. Необхідна також оцінка розвитку різних видів економічної діяльності із метою побудови прогнозу розвитку економіки країни в цілому й окремих її регіонів.

Оцінку загроз і визначення збитку від впливу різних факторів на економіку пропонуємо здійснювати за допомогою системи критеріїв, що відображають сформовану економічну ситуацію в тій чи іншій сфері економіки. Система показників соціально-економічного розвитку повинна відображати характеристики об'єктів у якісній або кількісній оцінці процесів, що відбуваються.

Метою статті є дослідження основних тенденцій і закономірностей соціально-економічного розвитку України.

Економічний розвиток регіону не може розглядатися лише з однієї позиції. Для повної й адекватної оцінки необхідно сформувані групу показників, що відображають як виробничі аспекти нарощування потенціалу регіону, так і соціальної інфраструктури, яка забезпечує й підтримує в певних межах умови життя населення на достатньому рівні з метою забезпечення постійного довгострокового зростання регіону.

На нашу думку, для комплексної діагностики рівня соціально-економічного розвитку регіону доцільно застосувати систему показників, які сукупно дають можливість комплексно оцінити стан країни та її регіонів, виявити загальні тенденції, особливості сформування та використання виробничого, економічно-